

Sygn. akt IV U 201/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 lutego 2016r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSO Jerzy Zalasiński
Protokolant	st.sekr.sąd. Marta Żuk

po rozpoznaniu w dniu 11 lutego 2016 r. w Siedlcach na rozprawie

odwołania J. K.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z dnia 31 grudnia 2014 r. Nr (...)

w sprawie J. K.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o prawo do emerytury rolniczej

oddala odwołanie.

Sygn. akt IV U 201/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 31 grudnia 2014 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, działając na podstawie art. 19 ust. 1 pkt 2 i art. 20 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2013 r. poz. 1403 ze zm.) odmówił J. K. prawa do emerytury rolniczej wskazując, że ubezpieczona nie udowodniła wymaganego okresu pracy i ubezpieczenia w wymiarze co najmniej 25 lat, a jedynie 20 lat, 2 miesiące oraz 16 dni.

Odwołanie od powyższej decyzji złożyła ubezpieczona J. K.. Podniosła, iż nieprawidłowo do okresu ubezpieczenia nie zostały jej zaliczone okresy pracy w gospodarstwie rolnym jej teściów od 10 lutego 1976 r. do 13 listopada 1979 r. i od 1 stycznia 1983 r. do 31 sierpnia 1986 r. Ubezpieczona wskazała, iż faktycznie mieszkała i pracowała w gospodarstwie rolnym należącym do jej teściów, które znajdowało się w miejscowości S., pomimo tego, że nie była tam zameldowana. Zdaniem ubezpieczonej, nieopłacanie za nią składek na ubezpieczenie rolników wynikało z tego, iż jej teściowie nie byli świadomi istnienia takiego obowiązku (odwołanie k. 1).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, powołując się na przepisy prawa i argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji. Organ rentowy wskazał ponadto, iż odnośnie spornego okresu od 1 października 1976 r. do 13 listopada 1979 r. należy posiłkować się definicją domownika wprowadzoną ustawą z dnia 17 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników i członków ich rodzin. Z powyższego wywiódł, iż, do zaliczenia przy ustalaniu

prawa do emerytury rolniczej okresów pracy w gospodarstwie rolnym, osoba zainteresowana powinna spełniać następujące warunki: pozostawać z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym, nie podlegać obowiązkowi ubezpieczenia na podstawie innych przepisów oraz, aby praca w gospodarstwie rolnym stanowiła główne źródło jej utrzymania (odpowiedź organu rentowego na odwołanie, k. 3-4 akt sprawy).

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

J. K. w dniu 1 lipca 2012 r. ukończyła 60 lat. W dniu 4 grudnia 2014 r. ubezpieczona wystąpiła do Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z wnioskiem o ustalenie prawa do emerytury rolniczej (wniosek k. 1 akt organu rentowego). W załączonym do wniosku kwestionariuszu dotyczącym okresów podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników wskazała, że wnosi o zaliczenie okresów: od 1 lutego 1968 r. do 31 lipca 1970 jako pracy w gospodarstwie rolnym rodziców, od 1 lutego 1976 r. do 31 sierpnia 1986 r. jako pracy w gospodarstwie rolnym teściów, okresu od 1 września 1986 r. do 24 października 2001 r. jako pracy we własnym gospodarstwie rolnym oraz okresu od 1 sierpnia 1970 r. do 30 września 1976 r. jako pracy w Gminnej Spółdzielni (...) (k. 2 akt emerytalnych KRUS). Ubezpieczona od urodzenia do dnia 14 listopada 1979 r. była zameldowana w miejscowości N. gmina S., zaś od tej daty do chwili obecnej jest zameldowana w miejscowości S. gmina S. (zaświadczenia z urzędu gminy w S. k. 4 i k. 8 akt organu rentowego). W okresie od 1 sierpnia 1970 r. do 30 września 1976 r. ubezpieczona była zatrudniona w Gminnej Spółdzielni (...) w S. na stanowisku szefa kuchni. W czasie tego zatrudnienia, w okresie od 13 marca 1976 r. do 30 września 1976 r. J. K. korzystała z urlopu wychowawczego (świadczenie pracy k. 16 akt organu rentowego). J. K. podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników w okresie od 1 stycznia 1987 r. do 31 grudnia 2001 r. i za ten czas zostały za nią opłacone składki (zaświadczenie dotyczące okresów podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, okresów podlegających zaliczeniu oraz wysokości opłaconych składek k. 20-22 akt organu rentowego). Na podstawie przedłożonych dokumentów, organ rentowy zaliczył ubezpieczonej do wymaganych okresów ubezpieczenia emerytalno-rentowego czas od 2 lipca 1968 r. do 31 lipca 1970 r., tj. okres pracy w gospodarstwie rolnym rodziców, od 14 listopada 1979 r. do 31 grudnia 1982 r., czyli pracę w gospodarstwie rolnym teściów oraz ubezpieczenie z tytułu pracy w gospodarstwie rolnym od dnia 1 stycznia 1987 r. do 31 grudnia 2001 r. Łącznie okresy te wyniosły 20 lat, 2 miesiące i 16 dni. Do stażu ubezpieczeniowego nie zaliczono J. K. okresu pracy w gospodarstwie rolnym teściów od 1 października 1976 r. do 13 listopada 1979 r. z uwagi na brak zameldowania w powyższym gospodarstwie oraz od 1 stycznia 1983 r. do 31 sierpnia 1986 r. z uwagi na brak podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników jako domownik. Zaskarżoną decyzją z dnia 31 grudnia 2014 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego odmówił ubezpieczonej prawa do emerytury rolniczej, podnosząc, iż nie udowodniła ona wymaganego okresu podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 25 lat (decyzja k. 24 akt organu rentowego).

Odwołanie ubezpieczonej nie zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że do posiadania przez ubezpieczoną wymaganego, stosownie do treści art. 19 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2013 r. poz. 1403 ze zm.) 25 letniego okresu podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu brakuje 4 lat, 9 miesięcy i 14 dni. Z powyższego wynika, iż, aby przyznać ubezpieczonej prawo do emerytury rolniczej, powinna ona udowodnić zasadność zaliczenia chociażby części z obydwu kwestionowanych przez KRUS okresów, tj. czasu od 10 lutego 1976 r. do 13 listopada 1979 r. (3 lata 9 miesięcy i 3 dni) oraz czasu od 1 stycznia 1983 r. do 31 sierpnia 1986 r. (3 lata i 9 miesięcy).

Odnośnie drugiego z przywołanych okresów wskazać należy, iż przyczyną odmowy jego uwzględnienia przez organ rentowy był fakt niepodlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników jako domownik. Obowiązująca wówczas ustawa z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin (Dz. U. z 1982 r. Nr 40 poz. 268) w art. 1 ust. 1 i 2 stanowiła, iż ubezpieczenie społeczne rolników indywidualnych obejmuje rolników prowadzących gospodarstwa rolne oraz domowników pracujących w gospodarstwie rolnym. Rolnikiem, stosownie do art. 2 pkt 1 lit a i b tej ustawy, jest osoba prowadzącą gospodarstwo rolne lub dział specjalny samodzielnie albo w charakterze współwłaściciela (współposiadacza) na gruntach stanowiących jej własność lub będących w jej posiadaniu lub małżonek rolnika. W art. 2 pkt 2 przywołanej ustawy uregulowano, iż za domownika uważa się członków rodziny rolnika i inne osoby pracujące w gospodarstwie rolnym, jeżeli pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym z

rolnikiem, ukończyły 16 lat, nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia na podstawie innych przepisów, a ponadto praca w gospodarstwie rolnym stanowi ich główne źródło utrzymania. Bezsprzeczny jest fakt, iż teściowie ubezpieczonej spełniali wyżej wymienioną definicję rolnika. Jak wynika bowiem ze zgromadzonych przed organem rentowym dokumentów, A. i S. małżonkowie K. byli właścicielami gospodarstwa rolnego położonego w miejscowościach S., R., S. Drugie- gmina S., o powierzchni 6,27 ha (wypis aktu notarialnego przekazania gospodarstwa rolnego z 1 września 1986 r. k. 13-14 akt organu rentowego). Wymienione osoby w okresie od 1 lipca 1977 do 3 kwietnia 1986 r. były objęte ubezpieczeniem społecznym rolników indywidualnych (kwestionariusz k. 23 akt organu rentowego). Ubezpieczona była zameldowana u jej teściów, w miejscowości S. gmina S., od dnia 14 listopada 1979 r. do chwili obecnej (zaświadczenie z urzędu gminy w S. k. 8 akt organu rentowego). Jak wynika z zeznań ubezpieczonej (k. 8v), od kwietnia 1976 r. prowadziła z mężem swoje gospodarstwo o pow. 37 arów. J. K. mieszkała oddzielnie od teściów, ale w tej samej, co A. i S. małżonkowie K., miejscowości. Jak sama stwierdziła, „gospodarzyli razem” z teściami. Na tej podstawie w spornym okresie od 1 stycznia 1983 r. do 31 sierpnia 1986 r. wątpliwości mogłoby budzić uznanie ubezpieczonej za członka rodziny domownika pozostającego we wspólnym gospodarstwie rolnym.

Niezależnie od powyższego stwierdzić należy, iż w okresie od 1 stycznia 1983 r. do 31 sierpnia 1986 r. J. K. nie została zgłoszona, jako pracujący w gospodarstwie domownik rolnika, do ubezpieczenia społecznego rolników i co z tym związane, nie zostały za nią opłacone stosowne składki. Powyższy fakt wyklucza zaliczanie omawianego spornego okresu jako podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu. Niewątpliwie, istniał wówczas obowiązek zgłaszania domownika i opłacenia za niego składek na ubezpieczenie społeczne. Powyższe wywieść należy z treści art. 3 ust. 1 oraz art. 44 ust. 1 i 3 wymienionej wyżej ustawy stanowiących, iż ubezpieczenie jest obowiązkowe. Składkę na ubezpieczenie społeczne rolników opłaca rolnik prowadzący gospodarstwo rolne. Obowiązek opłacania składki za domowników powstaje od pierwszego dnia miesiąca kalendarzowego następującego po miesiącu, w którym osoby te podjęły pracę w gospodarstwie rolnym, a ustaje z końcem miesiąca kalendarzowego, w którym przestały pracować w gospodarstwie. Powyższe zostało sprecyzowane w treści przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 marca 1983 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin (Dz. U. z 1983 Nr 21 poz. 94). W § 2 ust. 1 pkt 1 i 2 tego rozporządzenia wskazano przesłanki ustalania obowiązku ubezpieczenia domowników. Należą do nich pozostawanie domownika z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym, jeżeli zamieszkuje na terenie gospodarstwa rolnego prowadzonego przez rolnika lub w bezpośrednim jego sąsiedztwie oraz to, iż praca domownika w gospodarstwie rolnym stanowi jego główne źródło utrzymania, jeżeli nie osiąga on dochodów z innych źródeł w wysokości przekraczającej miesięcznie połowę najniższego wynagrodzenia obowiązującego w gospodarce uspołecznionej. W ustępie 2 przywołanego paragrafu wskazano, iż praca domownika w gospodarstwie rolnym nie stanowi głównego źródła utrzymania, jeżeli domownik kształci się w szkole ponadpodstawowej lub wyższej albo rolnik udowodni, że domownik jest inwalidą I lub II grupy albo III grupy, jeżeli jest całkowicie niezdolny do pracy w gospodarstwie rolnym. Z akt sprawy nie wynika, by powyższe nastąpiło w przypadku J. K.. Ponadto, jak stanowi § 1 ust. 1 wskazanego rozporządzenia, naczelnik gminy prowadzi ewidencję okresów ubezpieczenia i opłacania składek na Fundusz Ubezpieczenia Społecznego (...) każdej z osób objętych ubezpieczeniem. Na podstawie prowadzonej ewidencji naczelnik gminy potwierdza okresy ubezpieczenia oraz dane niezbędne do ustalenia prawa i wysokości świadczeń przysługujących z ubezpieczenia społecznego. Na obowiązek uiszczania składek za domownika wskazuje również treść § 29 ust. 1 wymienionego wyżej rozporządzenia, stanowiący, iż naczelnik gminy wymierza składkę w drodze decyzji po ustaleniu, że rolnik, jego małżonek i domownicy podlegają ubezpieczeniu. Rolnik jest obowiązany przedstawić naczelnikowi gminy dane niezbędne do ustalenia obowiązku ubezpieczenia. Ze zgromadzonego materiału dowodowego nie wynika również, by w przypadku ubezpieczonej wystąpiły, wyrażone w § 31 wymienionego rozporządzenia, okoliczności zwalniające z obowiązku uiszczania składek.

Treść powyższych norm prawnych jednoznacznie wskazuje na obowiązek uiszczania za domownika składek na ubezpieczenia społeczne rolników. Powyższe zostało również potwierdzone w orzecznictwie (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 września 1998 r. II UKN 230/98). Wyrok ten został co prawda wydany w odniesieniu do ubiegania się o pracowniczą rentę inwalidzką, jednakże dotyczy obowiązku uiszczania za domownika składek na ubezpieczenia społeczne rolników indywidualnych i powinien znaleźć zastosowanie również na gruncie niniejszej sprawy. Jak

wskazał Sąd Najwyższy, okresy pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od 1 stycznia 1983 r. mogą być uwzględnione w okresie zatrudnienia ubezpieczonego ubiegającego się o pracowniczą rentę inwalidzką, jeżeli podlegał on jako domownik obowiązkowi ubezpieczenia z tego tytułu i zostały za niego opłacone składki na ubezpieczenie społeczne rolników indywidualnych (do 31 grudnia 1990 r.) lub na ubezpieczenie społeczne rolników (po 31 grudnia 1990 r.).

Bezspornym jest natomiast, iż w okresie od 1 stycznia 1983 r. do 31 sierpnia 1986 r. składki te nie były za J. K. opłacone. Wynika to zarówno z wydanego przez KRUS zaświadczenia dotyczącego okresu podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, okresów podlegających zaliczeniu oraz wysokości opłaconych składek (k. 20-22 akt organu rentowego) jak i z zeznań ubezpieczonej (k. 8v-9). Stąd też nie można powyższego okresu (tj. 3 lata i 9 miesięcy) uznać za czas podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu w rozumieniu art. 19 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Tym samym, brak zaliczenia powyższego okresu wykluczy możliwość uznania, iż ubezpieczona podlega ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 25 lat. Niezależnie bowiem od zaliczenia lub nie, okresu od 10 lutego 1976 r. do 13 listopada 1979 r. (3 lata 9 miesięcy i 3 dni), czas ten jest krótszy niż brakujący ubezpieczonej okres 4 lat, 9 miesięcy i 14 dni. Na marginesie jedynie wskazać należy, iż w myśl art. 20 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r., do okresów ubezpieczenia wymaganych zgodnie z art. 19 ust. 1 pkt 2, zalicza się okres prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym, po ukończeniu 16. roku życia, przed dniem 1 stycznia 1983 r. Świadkowie J. C. i S. K. (k. 8v) potwierdzili, iż ubezpieczona pracowała w gospodarstwie teściów. Zeznania te zasługują na wiarę. Z zeznań ubezpieczonej (k. 8v-9) wynika, iż J. K. od lutego 1976 r. pracowała w gospodarstwie rolnym teściów. Pracy ubezpieczonej w gospodarstwie rolnym teściów nie powinno wykluczać, iż dopiero od 14 listopada 1979 r. została ona zameldowana u teściów. Należy jednak pamiętać, iż od 1 sierpnia 1970 r. do 30 września 1976 r. pozostawała w stosunku pracy z Gminną Spółdzielnią (...) w S. i w czasie od 13 marca 1976 r. do 30 września 1976 r. korzystała z urlopu wychowawczego (świadcstwo pracy k. 16 akt organu rentowego). Dlatego też, jedynie okres od 1 października 1976 r. do 13 listopada 1979 r. mógłby zostać uznany za pracę w gospodarstwie rolnym teściów podlegającą zaliczeniu jako czas podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu. Okres ten po zsumowaniu z czasem uznanym przez organ rentowy nie przekracza jednak wymaganych 25 lat ubezpieczenia emerytalno-rentowego.

W konsekwencji, ubezpieczona nie spełnia niezbędnego, wyrażonego w art. 19 ust. 1 pkt 2 wyżej wymienionej ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. warunku do przyznania prawa do emerytury rolniczej.

Mając powyższe na uwadze Sąd, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 kpc, oddalił odwołanie.